



Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12 „Speleologický klub Brno“

Pracovní skupina SE – 3

Edice SE – 3 / Ročenka č. 11 – 2018



Opět, tentokrát již po jedenácté Vám náš Pracovní kolektiv SE – 3 přináší nové, odborné i historické poznatky z Moravského krasu.

Koordinátor tématických okruhů Edice SE – 3 a autor úvodního slova :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

Richard Cendelín, Josef Pokorný.

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 - 2019

Možný kontakt: jos.pokorny@seznam.cz

Foto na obálce a na úvodním listu : **Kamil Pokorný**

Úvodní slovo k 11. ročence Edice SE – 3.

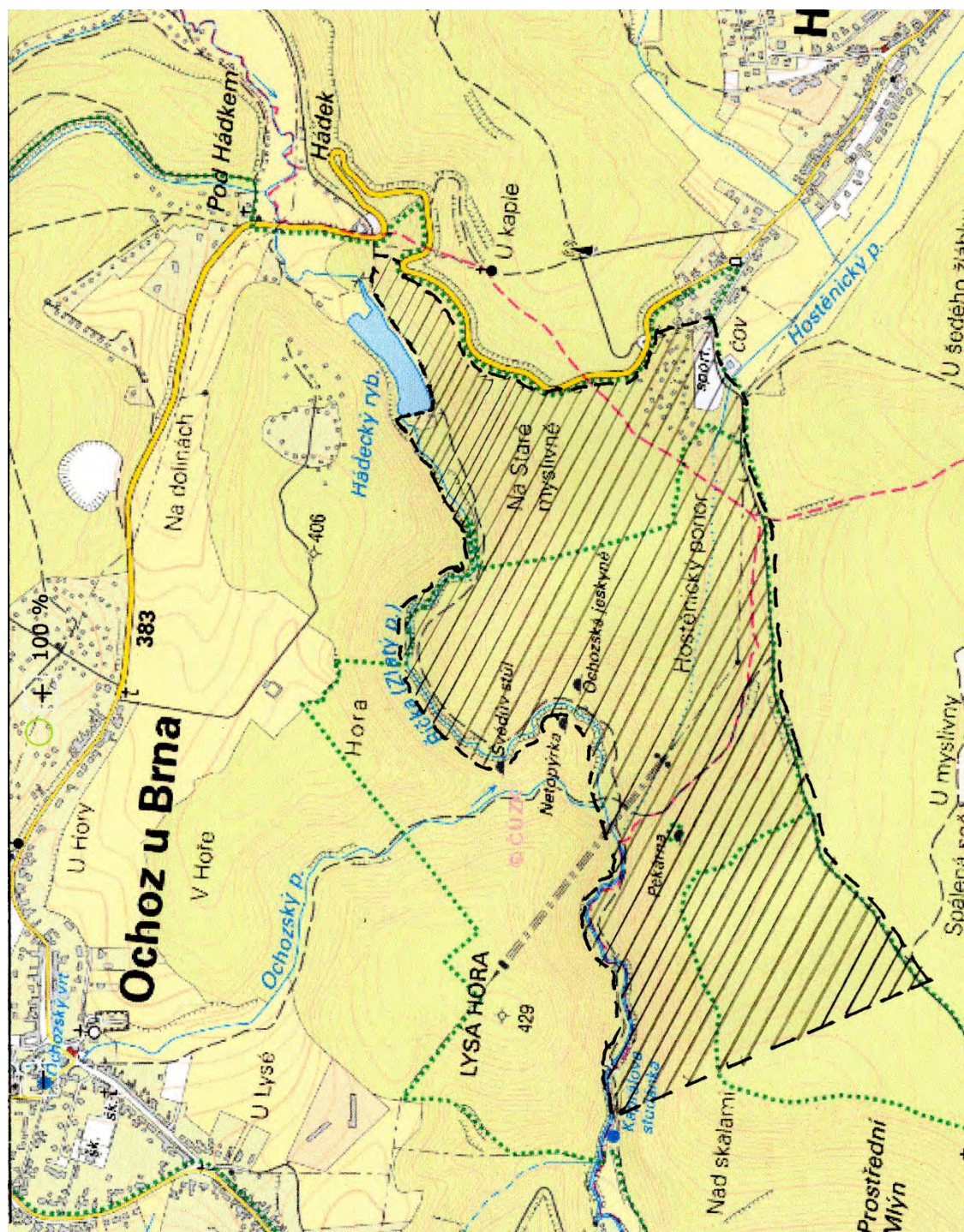
Ladislav Slezák :

Již jedenáctý rok vám, naši milí čtenáři, přinášíme zprávy o výsledcích našich výzkumů na poměrně malé ploše jižní části Moravského krasu. Tato plocha byla v minulosti víceméně opomíjena jako speleologicky nezajímavá. V našem pracovním kolektivu se však sešli staří, relativně zkušení speleologové, dnes již důchodci, které spojoval názor, že právě tato oblast skrývá možnosti nových objevů, které pomohou vysvětlit řadu krasových záhad, nacházejících se v území. Jednak možnost volného času, jednak možnost smysluplné náplně stáří dodávají vůli a sílu těmto členům našeho pracovního kolektivu seniorů.

V posledním období jsme dosáhli významného pokroku ve výzkumu území nad jeskyní Pekárnou. Stále zde porovnáváme dosažené výsledky geofyziků, výsledky práce georadaru a výsledky poznatků tří na sobě nezávisle pracujících telegnostiků. (Ladislav Slezák, Richard Cendelín, Kamil Pokorný).

Konkrétně se věnujeme výzkumu rozšíření neznámé jeskynní úrovně západně od Pekárny, kde v nadmořské výšce kolem 350 m patrně kdysi vyústovala neznámá jeskynní delta. Soustřeďujeme všechny poznatky z této oblasti, pokračujeme ve vlastních výzkumech a snažíme se tuto krasovou záhadu rozluštit. Je pochopitelné, že o výsledcích této práce hovoří jednak tato ročenka naší Edice SE – 3 a že, pokud nám to zdraví a věk dovolí, budeme ve výzkumu této oblasti pokračovat a budeme Vás, naše příznivce o dosažených výsledcích informovat.

Na obrázku níže najdete v mapce jižní části Moravského krasu vyznačenou oblast našeho průzkumu.





Pracovní skupina SE – 3

EZ 8

EZ 9

EZ 10

EZ 11

EZ 12

EZ 13

EZ 14

EZ 15

EZ 16

EZ 17

EZ 18

EZ 19

EZ 20

EZ 22

EZ 23

EZ 24

EZ 25

EZ 26

EZ 27

EZ 28 – 2018 ze dne 20.11.2018

Tématický okruh 3 : Exkurzní zprávy SE – 3/2019

EZ 1 – 2019

EZ 2

EZ 3

EZ 4

EZ 5

EZ 6

EZ 7

EZ 8

EZ 9

EZ 10

EZ 11

EZ 12

Tématický okruh 4 : Jeskyně jižní části Moravského krasu. Úvahy a domněnky starého jeskyňáře - amatéra.

TO – 3 – 0	Titulní list, obsah TO – 3
TO – 3 – 1	Josef Pokorný : Úvod do problematiky
TO – 3 – 2	J. Pokorný : Zkamenělá řeka
TO – 3 – 3	J. Pokorný : Chodba „U Kužele“
TO – 3 – 4	J. Pokorný : Májová jeskyně a údolí Hádeckého žlebu (Říčky).
TO – 3 – 5	J. Pokorný : Zadní partie Nové Ochozské chodby

Tématický okruh 5 : Pravda a telegnostická detekce.

TO – 4 – 0	Titulní list a obsah
TO – 4 – 1	Ladislav Slezák : K proutkaření a zdravému rozumu
TO – 4 – 2	Josef Pokorný : Úvahy o pravdě.
TO – 4 – 3	J. Pokorný pro p. Lukáše Faltejska
TO – 4 – 4	Kamil Pokorný pro p. Lukáše Faltejska
TO – 4	

Poznámka : J. Pokorný a K. Pokorný nejsou příbuzní. Seznámili se přes svoje shodná příjmení a přes svoji zálibu ve speleologii. A už několik let konstruktivně spolupracují.

Tématický okruh 6 : Ochozská jeskyně – povídání o její historii, o tom jak byla objevena, o lidech, kteří ji zkoumali, a nejen ji, ale celou související jižní část Moravského krasu. (Dle archivních záznamů zpracoval Josef Pokorný).

TO – 5 – 1	Ochozská jeskyně a Hádecký žleb. Úvodní slovo.
TO – 5 – 2	Ochozská jeskyně a trocha z její historie.
TO – 5 – 3	Ochozská jeskyně, jižní část Moravského krasu,

příchod členů Speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně do Ochozské jeskyně a vytvoření Hádecké pracovní skupiny.

TO – 5 – 4

Historické práce prof. Richarda Tramplera

TO – 5 – 5

Současnost jižní části Moravského krasu. Power Point

Tématický okruh 7 : O krasových vodách v jižní části Moravského krasu a o jejich současném stavu.

TO – 6 – 1

Kritická hydrografická situace r. 2018 v jižní části Moravského krasu.

TO – 6 – 2

Vyhodnocení vodní situace na profilu Křtiny – Babice – Kanice v r. 2018.

TO – 6 – 3

Výzva a její výsledek

Tématický okruh 8 : Bibliografie členů pracovního kolektivu SE – 3.

TO 8 – 1

Bibliografie Ladislava Slezáka – 1 část

TO 8 – 2

Bibliografie L. Slezáka – 1. dodatek

TO 8 – 3

Bibliografie L. Slezáka – 2. dodatek

TO 8 – 4

Bibliografie Josefa Pokorného – 1 část

TO 8 – 5

Bibliografie J. Pokorného – 1. dodatek

TO 8 – 6

Bibliografie J. Pokorného – 2. dodatek

Zpráva

o činnosti Pracovní skupiny SE – 3 jako součásti ČSS, ZO 6 – 12 za rok 2018.

Ladislav Slezák.

Vzhledem k návaznosti na prováděný základní výzkum v jižní části Moravského krasu v minulých letech byla věnována pozornost prostoru horního dílu Kamenného žlábků až po linii zakončení Vilémova údolíčka (Říčánkova skála u Propadání II Hostěnického potoka). Výsledky základního výzkumu a mapování morfologie terénu nás vedly k úvaze o výskytu neznámého jeskynního systému, který se vyskytuje mezi Kamenným žlábkem a Ochozskou jeskyní, jako vývojový stupeň odvodňování Kamenného žlábků po ukončení funkce Studénčného žlebu směrem k jihu, do oblasti Mokré.

Konfigurace údolní nivy horního (otevřeného) dílu Kamenného žlábků napovídá nejméně dvěma fázím oživení Hostěnickým potokem. Sedimentární akumulace nebyla dosud prozkoumána, z fragmentů odkryvů je patrné, že nejde (aspoň v horní úrovni) o typické fluvialní sedimenty, ale přelavy sprašových hlín a jemných písků s vložkami jílu.

Jedním ze zahlobení je patrný fragment mladého koryta při pravém úbočí, vedoucí od Trojáku až po stupeň pod Horním vchodem do Ochozské jeskyně. Tento stupeň tvoří jakousi uzávěru, před níž je zachována deprese. V jejím úbočí je možno vysledovat výskyt fluvialních valounových materiálů patrně provenience rozpadlých kulmských slepenců. Tento materiál nebyl nikdy podrobněji studován, pouze se o štěrcích zmiňuje J. Jarka v r. 1948. M. Kříž si této lokality všimá v souvislosti s Ochozskou jeskyní. Při průzkumu Labyrintu nebyly obdobné sedimenty nikde nalezeny.

Kamenný ponor (náš pracovní název) je jedním z míst, které s velkou pravděpodobností plnily funkci odvodňovacích cest k neznámému systému. V blízkosti Kamenného ponoru se vyskytuje závrťová deprese, která neodpovídá opuštěnému lomku, ale spíš zavalenému komínu. (Bylo by třeba provést orientační sondáž).

Celá plocha pravé údolní stráně byla pečlivě telegnosticky prozkoumána (Slezák-Cendelín a zcela nezávisle K. Pokorný). Telegnostické anomálie byly

vyhodnoceny a zkoumány do používaného podkladu v měřítku 1 : 1 000 (viz příloha).

K. Pokorný orientačně určil hloubky výskytů krasových jevů pod anomáliemi. Vzniknul tak zajímavý obraz neznámého systému, jehož nejhlubší hloubkový dosah se opakuje v úrovni 350 m nadm. Výšky. Nová Ochozská jeskyně (jak je všeobecně známo) se vyskytuje v horizontu cca 300 m nad m. Pokud budeme výsledky telegnostické hloubkové sondáže brát vážně, dostáváme se k existenci neznámé úrovně jeskyní.

Výše popsany objev je nutno podrobit dalšímu zkoumání georadarovou sondáží, případně vhodně volenými technickými pracemi.

Z hlediska paleohydrologického vývoje se jeví případný výskyt námi zkoumaného systému možný a logický. Nadmořská úroveň kolem 350 m se objevuje v celém území a má svůj základ v mladotřetihorní hydrogeologické epizodě. V této úrovni se vykytuje celá řada známých jeskyní. (Kůlnička, Pekárna, Křížova, Adlerova, Seniorská a další, včetně významných erozních plošin a zářezů.

V průběhu roku jsme se věnovali sledování hydrologických změn v území. Tato problematika byla samostatně zpracována v příspěvku, který bude publikován ve sborníku Speleoforum 2019.

Nadále probíhá odborná spolupráce s Mendelovou univerzitou v Brně, s Masarykovou v Brně, Českomoravským cementem a.s., Lesy ČR.

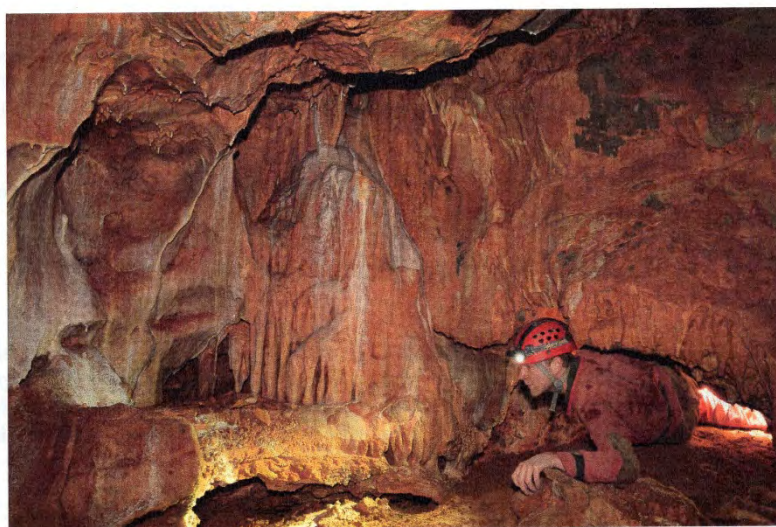
Výzkumné práce za pomoci hloubkového georadaru **nebyly v roce 2018 realizovány** (Kalenda-Tengler) z důvodů jednak zaneprázdnění pracovníků firmy, jednak **z důvodů dosud nezaplacených úhrad z roku 2017 se strany ZO 6 – 12.**

Česká speleologická společnost



Základní organizace 6 - 12
Speleologický klub Brno

Výroční zpráva za rok 2018



1. Zpráva o činnosti výboru ZO ČSS 6-12

V uplynulém funkčním období pracoval výbor ZO 6-12 Speleologického klubu Brno v následujícím složení:

Předseda:	Nováček Petr
Jednatel:	Kos Petr
Pokladník:	Doležalová Marie
Hospodář:	Němeček Jan
Archivář ZO:	Harna Igor, Pokorný Josef

Na řádné výroční schůzi byl zvolen Petr Nováček novým předsedou. Dále byl zvolen na pozici hospodáře Jan Němeček a pozice revizora byla zrušena z důvodu předpokládaného založení nového bankovního účtu, přístupného pouze některým členům výboru ZO. Za členy ZO byli hlasováním zvoleni Roman Hudec, Milan Jež a Pavel Chaloupský. Celkem je registrováno 14 řádných a 2 čestní členové. Během roku se uskutečnila 1 členská schůze a 3 pracovní porady výboru. I v tomto roce pokračovala spolupráce s firmou Českomoravský cement, a.s. nástupnická společnost, v rámci registrace a průzkumu krasových jevů v lomu Mokrá v jižní části Moravského krasu. Z této aktivity nadále plyne naše hospodářská činnost.

V roce 2018 se podařilo dovést propuštění člena ZO I. Harny na základě vzorného chování a záruky za dovršení nápravy (ZO 6-12 a 6-28) z věznice v Kuřimě na podmíněnou dobu domů.

2. Popularizační činnost

2.1 Přednášky a výstavy, konference

Někteří členové ZO se zúčastnili jarního setkání speleologů v Moravském krasu Speleofórum 2018 ve Sloupu a jeskyňářského týdne ve slovenském Strážově. Dále se Igor Harna účastnil konference v ruském Permu, kde prezentoval na téma „Mokerská plošina v Moravském krasu“.

2.2 Publikační činnost

Z konference v Permu by měl vzejít sborník, kde by měla být publikována přednáška I. Harny: „Mokerská plošina v Moravském krasu“.

3. Spolupráce s jinými organizacemi a exkurzní činnost

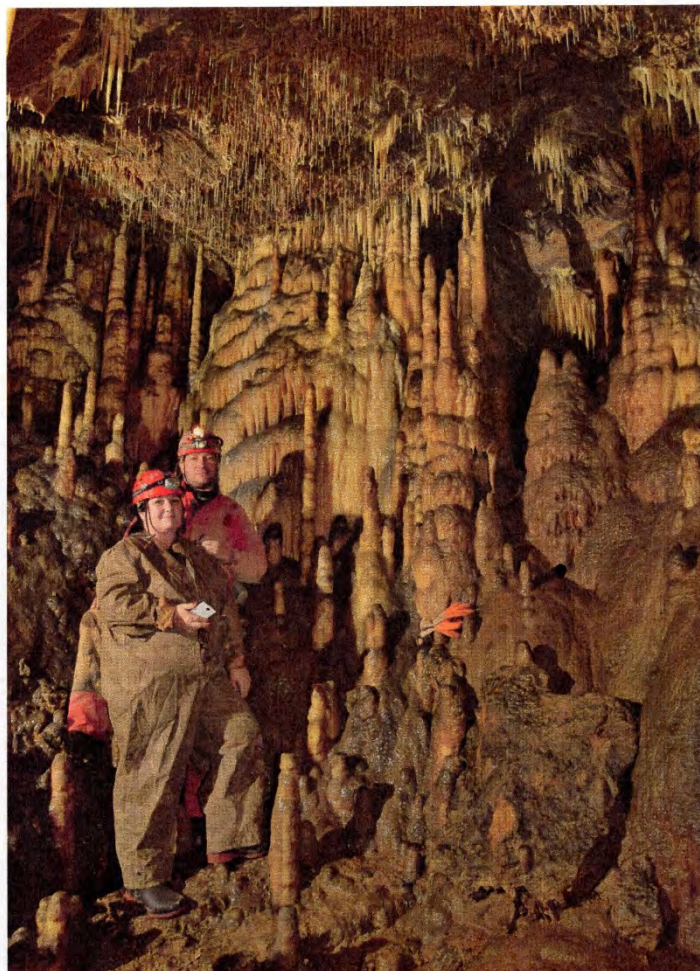
3.1 Domácí

Spolupráce se ZO 6-1 Byčí skála v rámci pomoci při DOD. Proběhla také spolupráce s Babickou speleologickou skupinou (ZO 6-28) při rozšiřování partie Sračkomet ve Větrné propasti a koncové úžiny v Jeskyni č. 9. V jeskyni Větrná propast dále pobíhala fotodokumentační činnost. Byla realizována spolupráce se ZO 6-16 Tartaros při vyklizení lokality Lopač. Dále byla realizována výpomoc při hydrotěžbě na lokalitě 601.

3.2 Zahraniční

Díky členství Petra Nováčka ve slovenské OSS speleoklub Nicolaus proběhlo v roce 2018 několik společných akcí v krasu Nízkých Tater: jeskyně Malá, Nová a Velká Stanišovská. Člen Igor Harna navázal spolupráci v Čachtickém krasu a na lokalitě Hladový pramen byl přítomen při pracích v koncových partiích. V ruském Permském kraji probýhala dokumentace Kungurské ledové

jeskyně a dále byla realizována exkurze do Ordinské jeskyně. V průběhu roku dále proběhly 3 exkurze do jeskyně Mylna v polských Západních Tatrách. V lednu proběhla exkurze do čínské jeskyně Shihua.



Obrázek 1. Exkurze do j. Stará Stanišovská (foto: Chaloupský)

4. Zpráva o průzkumné a výzkumné činnosti ZO

4.1 Registrace krasových útvarů v mokerském lomu

V roce 2018 bylo v Západním lomu Mokrý zaměřeno a zdokumentováno 10 krasových útvarů, které si zasluhují pozornost speleologie. Předně se jednalo o jeden závrtovitý útvar v oblasti fosilního kaňonu nafáraného etáží č. 395 v nejsevernější výspě Studénčného žlebu, drobné korozní dutiny a nově odkrytou část kaňonu Východní větve Mokrské jeskyně, která prochází skrze etáže č. 395 a 410. V etážích č. 380 a 350 byly zaznamenány vesměs jen drobné korozní dutiny nevelkého speleologického významu, vyplněné jílovitými hlínami. V západní části etáže č. 350 byla ve stěně zaznamenána tektonická porucha částečně vyplněná fosilní půdou. Porucha mohla mít vliv na asi 1 m hluboký terénní pokles na dně etáže, který by mohl indikovat přítomnost druhotně zařícených rozměrnějších dutin krasového nebo tektonického původu. Výstupem z výzkumu bude další závěrečná zpráva..

4.2 Jeskyně č. 1405 Malý lesík a j. Tereza – Na Technice

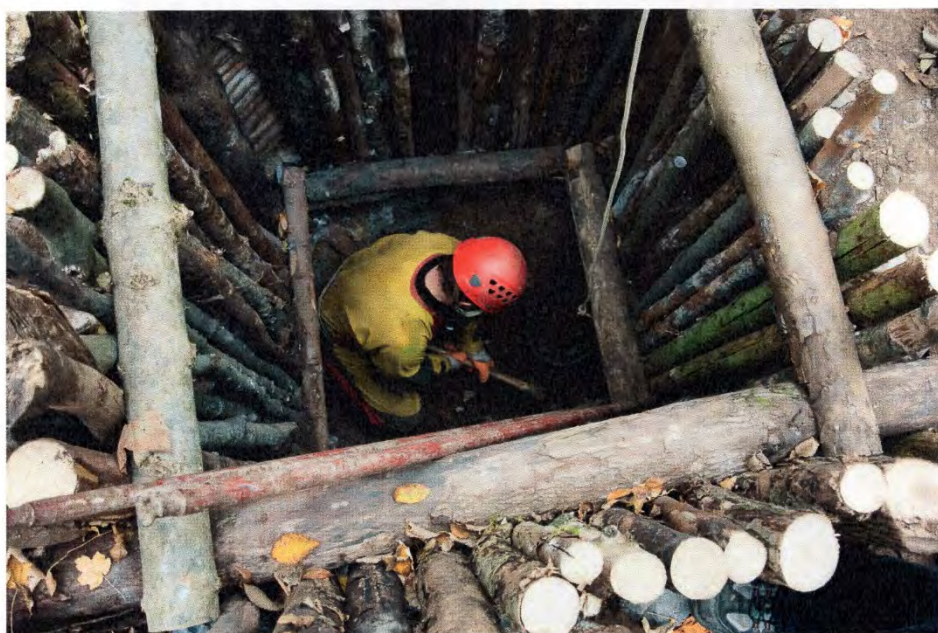
Jeskyně systému Tereza – Na Technice a Malý lesík je ve stavu konzervace.

4.3 Mechový závrt – j. č. 1422/B V Mechovém závrtu

Jeskyně je momentálně ve stavu konzervace.

4.4 Hynštova ventarola

Během roku na Správě CHKO MK v Blansku vyřízeno nové povolení k výzkumu a průzkumu lokality s možností zbudování nového bezpečnějšího vchodu. Na lokalitě Hynštova ventarola byly zahájeny práce nezbytné pro zajištění labilní vstupní partie. Ve spolupráci s P. Kalendou bylo provedeno zaměření komínku vzdáleného 5 m od původního vstupu do jeskyně. Do komínku je v současné době hloubena sonda za účelem zajištění bezpečného přístupu. Současná sonda dosahuje hloubky 4 m od povrchu, přičemž celková předpokládaná denivelace výkopu činí 7 m.



Obrázek 2. Nově ražená sonda do j. Hynštova ventarola (foto: Harna)

4.5 Jeskyně č. 1422/D – Řičánkova skála

Během roku na Správě CHKO MK v Blansku vyřízeno nové povolení k výzkumu a průzkumu lokality. Byla dokončena rekonstrukce průzkumné šachtice, která byla zajištěna „výželezou“ a pevným žebříkem. V letních horkých a suchých měsících byly aktivity na pracovišti omezovány rozhodnutím Správy CHKO MK v Blansku, z důvodu možného narušení atmosférických změn v j. Ochozské. Bylo by významným krokem provést výzkum vzdušné cirkulace v prostorách Ochozské j. ve vztahu k nově budované sondě Řičánkovy skaly.

4.6 Jeskyně Kůlnička

V průběhu roku bylo na Správě CHKO MK v Blansku vyřízeno nové povolení k výzkumu a průzkumu lokality s hlavním cílem bezpečně uzavřít jeskyni a uvést ji po nezbytném průzkumu a zmapování do stavu konzervace. Proběhla příprava společného článku, který bude příspěvkem sborníku konference Speleofórum, konané v roce 2019 v kulturním domě ve Sloupu.

4.7 Činnost skupiny SE-3

V roce 2018 se podařilo členům SE-3 prosadit své dosavadní ročenky k veřejné publikaci na web ČSS (<http://www.speleo.cz/rocenky-se-3>; http://www.speleo.cz/data/files/SE-3/SE3-2018_2-6.pdf). Za rok 2018 je uveden pouze seznam exkurzních zpráv, který bude doplněn o nové informace po konferenci Speleofórum.

Vzhledem k návaznosti na prováděný základní výzkum v jižní části Moravského krasu v minulých letech byla věnována pozornost prostoru horního dílu Kamenného žlíbku až po linii zakončení Vilémova údolíčka (Říčánková skála u Propadání II Hostěnického potoka). Výsledky základního výzkumu a mapování morfologie terénu nás vedly k úvaze o výskytu neznámého jeskynního systému, který se vyskytuje mezi Kamenným žlíbkem a Ochozskou jeskyní, jako vývojový stupeň odvodňování Kamenného žlíbku po ukončení funkce Studénčného žlebu směrem k jihu, do oblasti Mokré.

Konfigurace údolní nivy horního (otevřeného) dílu Kamenného žlíbku napovídá nejméně dvěma fázím oživení Hostěnickým potokem. Sedimentární akumulace nebyla dosud prozkoumána, z fragmentů odkryvů je patrné, že nejde (aspoň v horní úrovni) o typické fluvialní sedimenty, ale přelavy sprašových hlín a jemných písků s vložkami jílu. Jedním ze zahloubení je patrný fragment mladého koryta při pravém úbočí, vedoucí od Trojáku až po stupeň pod Horním vchodem do Ochozské jeskyně. Tento stupeň tvoří jakousi uzávěru, před níž je zachována deprese. V jejím úbočí je možno vysledovat výskyt fluvialních valounových materiálů patrně provenience rozpadlých kulmských slepenců. Tento materiál nebyl nikdy podrobněji studován, pouze se o štěrcích zmiňuje J. Jarka v r. 1948. M. Kříž si této lokality všímá v souvislosti s Ochozskou jeskyní. Při průzkumu Labyrintu nebyly obdobné sedimenty nikde nalezeny.

Kamenný ponor (náš pracovní název) je jedním z míst, které s velkou pravděpodobností plnily funkci odvodňovacích cest k neznámému systému. V blízkosti Kamenného ponoru se vyskytuje závrťová deprese, která neodpovídá opuštěnému lomku, ale spíš zavalenému komínu (bylo by třeba provést orientační sondáž).

Z hlediska paleohydrologického vývoje se jeví případný výskyt námi zkoumaného systému možný a logický. Nadmořská úroveň kolem 350 m se objevuje v celém území a má svůj základ v mladočtyřetihorní hydrogeologické epizodě. V této úrovni se vykytuje celá řada známých jeskyní. (Kůlnička, Pekárna, Křížova, Adlerova, Seniorská a další, včetně významných erozních plošin a zářezů).

V průběhu roku se skupina SE-3 věnovala sledování hydrologických změn v území. Tato problematika byla skupinou samostatně zpracována v příspěvku, který bude publikován ve sborníku Speleofórum 2019. Nadále probíhá odborná spolupráce s Mendelovou univerzitou v Brně, s Masarykovou v Brně, Českomoravským cementem a.s., Lesy ČR.

5. Shrnutí

V roce 2018 se činnost členů ZO 6-12 a pracovní skupiny SE-3 zaměřovala na problematiku speleologického průzkumu a výzkumu jižní části Moravského krasu. Členové ZO 6-12 se zabývali zabezpečením šachty na Říčánkově skále a ražbou bezpečného vstupu do jeskyně Hynštova ventarola. Dále pak vyřizováním nových povolení ke speleologické činnosti na lokalitách svého zájmu (j. Říčánková skála, Hynštova ventarola a Kůlnička). Proběhla další etapa evidence krasových útvarů v těžebním prostoru lomu Mokrá, která se zaměřila na oblast Studénčného žlebu a etáže Západního lomu, kde bylo zaměřeno celkem 10 nových situací.